

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 99
Ημερομ. Κατάθεσης: 16/10/2024

Προς το Προεδρείο της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

ΠΡΟΣ

την Υπουργό Πολιτισμού

Αθήνα, 11 Οκτωβρίου 2024

Θέμα: Τί γίνεται με τις δραστικές οικοδομικές παρεμβάσεις που έχουν προγραμματιστεί για την Ακρόπολη Αθηνών;

Η Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου, βουλευτής Αχαΐας, καταθέτει ως αναφορά στην Υπουργό Πολιτισμού το από 6.10.2024 δελτίο τύπου του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) που αφορά τις οικοδομικές παρεμβάσεις που έχουν προγραμματιστεί για την Ακρόπολη Αθηνών.

Συγκεκριμένα, επισημαίνει ότι: «[...] Ογκώδεις κατασκευές από μπετόν αρμέ επάνω στην Ακρόπολη, στους πρόποδες του βράχου και την περιβάλλουσα περιοχή, κατασκευάζονται με την πρόφαση ότι εξυπηρετούν χρηστικές ανάγκες (δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, εκδοτήρια εισιτηρίων κτλ). Απόδειξη του κυνισμού είναι το γεγονός ότι, αντί της επιβεβλημένης μεθόδου των συστηματικών ανασκαφών, η προεργασία γίνεται, κατά κανόνα, με μηχανικά μέσα εκσκαφής. Επί πλέον, με συνοπτικές διαδικασίες μελετών και εγκρίσεων, σημαντικά μνημεία «στερεώνονται», όπως το Βάθρο του Αγρίππα, ή «αναστηλώνονται» με ανορθόδοξο τρόπο. Παράδειγμα (ακολουθούν και άλλα), εννέα μαρμάρινες πλίνθοι με δύο πολύτιμες επιγραφές, παρά τον κανόνα ότι οι φορητές επιγραφές αξίας πρέπει να εκτίθενται σε εσωτερικό χώρο, θα «αναστηλωθούν» στο ύπαιθρο, σε θέση τυχαία, με χρήση νέου υλικού πάνω από 60% [...]»

Τονίζει επιπλέον ότι, «[...] Η δυτική πλαγιά της Ακρόπολης θα μοιάζει με εκθεσιακό κέντρο σύγχρονης τεχνολογίας. Οι προτεινόμενες επεμβάσεις είναι αντίθετες με τη Χάρτα της Βενετίας του 1964 και τη Χάρτα Αρχών του ICOMOS του 2003 κλπ. Επιπλέον, προϋποθέτουν μεγάλες αναδιατάξεις στους αρχαιολογικούς χώρους βόρεια, δυτικά και νότια της Ακρόπολης, που απαιτούν πολυετείς συστηματικές ανασκαφές και μελέτες, πριν από οποιαδήποτε εφαρμογή [...]»

Η Εθνική Επιτροπή του Ελληνικού Τμήματος του I.C.O.M.O.S, μεταξύ άλλων ζητά από το υπουργείο «[...] μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των αποφάσεων από τις Ελληνικές Αρχές, ο πλήρης φάκελος με τις Μελέτες Εφαρμογής, Μελέτες Επίπτωσης της εφαρμογής τους, και της ένταξης τους στο πλαίσιο των Σχεδίων Διαχείρισης Ακρόπολης και Διαχείρισης Τουρισμού, να αποσταλεί στο Κέντρο Διεθνούς Κληρονομιάς της UNESCO, προκειμένου να μελετηθεί από το σύνολο των Συμβουλευτικών Οργανισμών».

Επισυνάπτεται το από 6-10-2024 δελτίο τύπου του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) και παρακαλούμε για την απάντηση και τις δικές σας ενέργειες.

Η καταθέτουσα βουλευτής
Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ
Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ UNESCO

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES – I.C.O.M.O.S.
THE OFFICIAL TECHNICAL ADVISOR OF UNESCO

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Αθήνα, 6 Οκτωβρίου 2023
α.π. 1612

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ HELLENIC NATIONAL COMMITTEE COMITÉ NATIONAL HELLENIQUE
Πειραιώς 73, 10553 Αθήνα. Τηλ.: (+30)2103244821 www.icomoshellenic.gr icomoshellenic@gmail.com

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΘΕΜΑ: ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ;

Τον Απρίλιο τρέχοντος έτους το Ελληνικό Τμήμα του ICOMOS δημοσίευσε ανακοίνωση για το οδυνηρό πρόβλημα των δραστικών δομικών επεμβάσεων στην Ακρόπολη, συνοψίζοντας το ιστορικό τους από το 2020, που έγινε η διάστρωση του φυσικού βράχου της Ακρόπολης με μπετόν αρμέ και εξαγγέλθηκε το πρόγραμμα κάλυψης του συνόλου της Ακρόπολης με επιχώσεις και κατασκευές από νέα υλικά. Το 2021, εγκρίθηκε η «ανακατασκευή» της Ρωμαϊκής κλίμακας στα δυτικά των Προπυλαίων, επίσης με νέα υλικά. Διεθνείς αντιδράσεις είχαν ως αποτέλεσμα την αποστολή Συμβουλευτικής Αποστολής εκπροσώπων της UNESCO και του ICOMOS το 2022.

Στην έκθεση που δημοσιεύτηκε το 2023, η Αποστολή συμβιβάζεται με τα τετελεσμένα έργα αναγκαστικά, προτείνοντας μόνον διορθώσεις και βελτιώσεις. Αντίθετα, για τα προγραμματισμένα έργα κάλυψης του βράχου της Ακρόπολης και «ανακατασκευής» κλίμακας στη δυτική πρόσβαση, συνιστά στην ελληνική πλευρά να συμμορφωθεί, στο εξής, με τις οδηγίες των UNESCO / ICCROM / ICOMOS / ITCN (2002) και άλλων οδηγιών διαχείρισης της Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Πριν από κάθε παρέμβαση 1. Να συμπληρώνονται μελέτες σε τρία στάδια: α. Προμελέτη, β. Οριστική Μελέτη, γ. Μελέτη Εφαρμογής. 2. Να ακολουθεί Μελέτη Αξιολόγησης των Επιπτώσεων στην Κληρονομιά, με λεπτομερή επιχειρήματα, κατόψεις και σχέδια. 3. Να κατατεθούν τα από μακρού οφειλόμενα Σχέδια Διαχείρισης της Ακρόπολης, και Διαχείρισης Τουρισμού, στα οποία και να ενταχθούν και οι μελλοντικές επεμβάσεις στην Ακρόπολη. 4. Μετά την ολοκλήρωση του κύκλου αποφάσεων από τις Ελληνικές αρχές, ο πλήρης φάκελος να αποσταλεί στο Κέντρο Διεθνούς Κληρονομιάς της UNESCO προκειμένου να μελετηθεί από το σύνολο των Συμβουλευτικών Οργανισμών.

Το Υπουργείο Πολιτισμού παρουσίασε την έκθεση ως υμνητική, υποβαθμίζοντας τις συστάσεις για συμμόρφωση με τις οδηγίες της Σύμβασης Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και κάθε κριτικής στάσης. Στην πράξη, η οικοδομική δραστηριότητα του Υπουργείου Πολιτισμού δεν παύει να καταστρατηγεί με κυνικό τρόπο όλες τις διεθνώς αποδεκτές οδηγίες, στις οποίες παραπέμπει η πρόσφατη έκθεση της Αποστολής. Ογκώδεις κατασκευές από μπετόν αρμέ επάνω στην Ακρόπολη, στους πρόποδες του βράχου και την περιβάλλουσα περιοχή, κατασκευάζονται με την πρόφαση ότι εξυπηρετούν χρηστικές ανάγκες (δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, εκδοτήρια εισιτηρίων κτλ). Απόδειξη του κυνισμού είναι το γεγονός ότι, αντί της επιβεβλημένης μεθόδου των συστηματικών ανασκαφών, η προεργασία γίνεται, κατά κανόνα, με μηχανικά μέσα εκσκαφής.

Επί πλέον, με συνοπτικές διαδικασίες μελετών και εγκρίσεων, σημαντικά μνημεία «στερεώνονται», όπως το Βάθρο του Αγρίππα, ή «αναστηλώνονται» με ανορθόδοxo τρόπο. Παράδειγμα (ακολουθούν και άλλα), εννέα μαρμαρίνες πλίνθοι με δύο πολύτιμες επιγραφές, παρά τον κανόνα ότι οι φορητές επιγραφές αξίας πρέπει να εκτίθενται σε εσωτερικό χώρο, θα «αναστηλωθούν» στο ύπαιθρο, σε θέση τυχαία, με χρήση νέου υλικού πάνω από 60%.

Η προκλητική απαξίωση των διεθνών αρχών διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον σεβασμό των οποίων συνιστά και η Έκθεση της Αποστολής, διατρανώνεται από το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Επιτροπής Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως εξέφρασε δημόσια την αποδοκimasία του για την Συμβουλευτική Επιτροπή και την Έκθεσή της, καταλήγοντας πως ό,τι και να έλεγε η Έκθεση της Αποστολής, ο ίδιος και η ομάδα του θα εξακολουθούσαν να κάνουν το δικό τους,

Ο πρωτοφανής συνωστισμός το 2023, που έφτασε τα 22.000-23.000 άτομα ημερησίως, απέδειξε τον επιτακτικό χαρακτήρα της ολοκλήρωσης των Σχεδίων διαχείρισης της Ακρόπολης και του Τουρισμού, μετά από ενδελεχή μελέτη εξειδικευμένων εμπειρογνομώνων. Αντιθέτως, το ΥΠΠΟ δήλωσε ότι το πρόβλημα θα λυθεί με άμεσες δομικές παρεμβάσεις στη δυτική πρόσβαση και στο εσωτερικό των Προπυλαίων. Στη θέση αυτή, αξίζει να επαναλάβουμε την περιγραφή των παρεμβάσεων αυτών, όπως συνοψίζονται στην ανακοίνωσή μας του Απριλίου 2024, γιατί η περαιτέρω σύμπτυξή τους δεν θα επέτρεπε να διαφανεί το μέγεθος και το μη αντιστρέψιμο των παρεμβάσεων. Εξ άλλου, παρά την έλλειψη διαφάνειας που απαγορεύει πρόσβαση στις διαδικασίες των φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού, υπάρχουν πληροφορίες ότι οι συζητήσεις στην Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως δεν επέφεραν αλλαγές στη βασική γραμμή των μελετών, που συνοψίζεται ακολούθως.

Η «αναμόρφωση» της δυτικής πρόσβασης προβλέπεται να καλύψει πρακτικά όλη την περιοχή μεταξύ Προπυλαίων, πύργου της Νίκης και βάθρου του Αγρίππα, καθώς και το νότιο μισό της κάτω περιοχής, έσω της πύλης Βευλή. Οι αρχικές ρωμαϊκές μορφές δεν θα αποκατασταθούν πλήρως, μάλιστα στην κεντρική διάβαση θα εφαρμοστεί νέα μορφή βαθμίδων. Τα σκαλοπάτια θα είναι από μάρμαρο, αλλά σε άλλες περιπτώσεις από χαλύβδινο πλέγμα ή τσιμέντο. Θα υποβαστάζονται κυρίως από μεταλλικούς στύλους στηριγμένους στον

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ
Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ UNESCO

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES – I.C.O.M.O.S.
THE OFFICIAL TECHNICAL ADVISOR OF UNESCO

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

βράχο και σε αρχαιότητες. Τα υποκείμενα αρχαία θα είναι πρακτικά απρόσιτα. Ηλεκτροκίνητο αναβατήριο με πλατφόρμα για αμαξίδια θα κινείται επάνω σε κεκλιμένες τροχιές στη βόρεια πλευρά του κεντρικού διαδρόμου, ενώ παρόμοιος μηχανισμός θα λειτουργεί κατά μήκος κεκλιμένων μονοπατιών ή κλιμάκων που θα συνδέονται με τη νότια πλαγιά της Ακρόπολης. Παρόμοιος μηχανισμός θα συνδέει την περιοχή στους πρόποδες του βάρου του Αγρίππα με την πλαγιά, δυτικά της πύλης Βευλή.

Τα Προπύλαια προβλέπεται να λειτουργούν ως σταθμός οχημάτων απόμων με αναπηρία. Τα έδρανα κατά μήκος των τοίχων της ιωνικής αίθουσας θα ανακατασκευασθούν για να εξυπηρετούν άτομα με αναπηρία. Τα Προπύλαια θα λειτουργούν ταυτόχρονα ως πέρασμα για τους τουρίστες κατά την είσοδο/έξοδο στο χώρο και ως επισκέψιμο μνημείο. Για την προστασία του κρηπιδώματος, των στυλοβατών και των βαθμίδων του θυραίου τοίχου, προβλέπονται χαλύβδινες πλάκες, ενώ «διαπνέοντες» τάπητες προτείνονται για την προστασία των δαπέδων των Προπυλαίων. Τα μέτρα αυτά εγγυώνται μόνον βλάβες και παραμόρφωση της αρχιτεκτονικής του μνημείου. Η δυτική πλαγιά της Ακρόπολης θα μοιάζει με εκθεσιακό κέντρο σύγχρονης τεχνολογίας. Οι προτεινόμενες επεμβάσεις είναι αντίθετες με τη Χάρτα της Βενετίας του 1964 και τη Χάρτα Αρχών του ICOMOS του 2003 κλπ. Επιπλέον, προϋποθέτουν μεγάλες αναδιατάξεις στους αρχαιολογικούς χώρους βόρεια, δυτικά και νότια της Ακρόπολης, που απαιτούν πολυετείς συστηματικές ανασκαφές και μελέτες, πριν από οποιαδήποτε εφαρμογή.

Το ΥΠΠΟ έχει από καιρού ανακοινώσει ότι ο κύκλος μελετών και λήψης αποφάσεων θα ολοκληρωθεί το φθινόπωρο του 2024, δηλαδή τώρα. Αυτή την στιγμή, παρά την έλλειψη διαφάνειας, είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι οι μελέτες δεν έχουν ακόμη προωθηθεί στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και δεν έχουν ολοκληρωθεί Σχέδια Διαχείρισης της Ακρόπολης και Διαχείρισης Τουρισμού. Παράλληλα, μέσα και γύρω από την Ακρόπολη έχουν προστεθεί πολλές και ογκώδεις κατασκευές ασύμβατες με τις αρχές της Διεθνούς Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς, στις οποίες παραπέμπουν η Έκθεση της Συμβουλευτικής Αποστολής UNESCO/ICOMOS, τη Χάρτα της Βενετίας του 1964 και τη Χάρτα του ICOMOS του 2003.

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, το ελάχιστο που οφείλει να κάνει το Υπουργείο Πολιτισμού είναι, μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των αποφάσεων από τις Ελληνικές Αρχές, ο πλήρης φάκελος με τις Μελέτες Εφαρμογής, Μελέτες Επίπτωσης της εφαρμογής τους, και της ένταξής τους στο πλαίσιο των Σχεδίων Διαχείρισης Ακρόπολης και Διαχείρισης Τουρισμού, να αποσταλεί στο Κέντρο Διεθνούς Κληρονομιάς της UNESCO, προκειμένου να μελετηθεί από το σύνολο των Συμβουλευτικών Οργανισμών.

Μολονότι είναι φανερό ότι οι δράσεις του Υπουργείου Πολιτισμού έχουν μείνει πίσω από τις προβλεπόμενες διαδικασίες, φαίνεται ότι καλλιεργούνται προϋποθέσεις που αποβλέπουν στην δημιουργία ευνοϊκού κλίματος στις σχέσεις με την UNESCO. Μόνον έτσι μπορεί να ερμηνευθεί η πρόσφατη έγκριση Έκτακτης Εθελοντικής Εισφοράς της Ελλάδας για το Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και η, ακόμη πιο πρόσφατη, ξενάγηση της Διευθύντριας της UNESCO στην Ακρόπολη. Προφανής στόχος, η ευμενής κρίση από την UNESCO και τους Διεθνείς Συμβουλευτικούς Οργανισμούς, σε περίπτωση κατάθεσης των μελετών ή, στην χειρότερη περίπτωση, της εφαρμογής των δομικών επεμβάσεων στην δυτική πρόσβαση, πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών, δηλαδή καταστρατηγώντας πλήρως τις συστάσεις της Έκθεσης της Συμβουλευτικής Επιτροπής UNESCO / ICOMOS και, συνεπώς, και τις οδηγίες διαχείρισης που προβλέπει η Διεθνής Σύμβαση Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Εξ άλλου, το γεγονός ότι, παρά την επί τετραετία συνεχή πίεση της διεθνούς κοινής γνώμης και Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, η Διεθνής Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς δεν έχει συμπεριλάβει στην ατζέντα της το θέμα της Ακρόπολης, δείχνει επίσημη παρέμβαση της Ελλάδας.

Για την προστασία του μοναδικού συνόλου φύσης και τέχνης, που είναι η Ακρόπολη, από παρόμοιες βλαπτικές παρεμβάσεις, το Ελληνικό τμήμα του ICOMOS καλεί τους υπεύθυνους, την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΠΟ, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών, την Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης και την Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως, να αναλογισθούν τις ευθύνες τους, και ζητά τη συμπαράσταση της κοινωνίας των πολιτών και των διεθνών οργανισμών πολιτιστικής κληρονομιάς.

Για την Εθνική Επιτροπή του Ελληνικού Τμήματος του I.C.O.M.O.S.

Ο Πρόεδρος

Αναστάσιος Τανούλας

Η Γενική Γραμματέας

Αναστασία Στασινοπούλου